

Завдання
2-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства 2025-2026 н.р.

10-ий клас. Пакет 1.

I. Тестові завдання. Оберіть одну правильну відповідь або заповніть прогалину у тексті. За кожную правильну відповідь 1 бал. Загалом 30 балів за завдання

1. 10 грудня 1807 року Президент США Томас Джефферсон написав лист законодавчим зборам штату Вермонт, у якому виклав причину своєї відмови балотуватися на третій термін: "Вважаючи, що представницький уряд, підзвітний у короткі терміни, є тим, що приносить найбільше щастя людству, я вважаю своїм обов'язком не вчиняти жодних дій, які істотно порушать цей принцип, і я не хотів би бути тим, хто, нехтуючи здоровим _____, встановленим моїм видатним попередником [Джорджем Вашингтоном], подав би приклад продовження служби понад другий термін".

- А) звичаєм
- Б) прецедентом
- В) законом
- Г) рішенням

2. Прочитайте уривок з послання апостола Павла: "Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога" (Рим 13:1). Яка теорія походження держави/державної влади проявлена в цьому судженні?

- А) Теологічна
- Б) Теократична
- В) Телеологічна
- Г) Телекінетична

3. Визначення місцезнаходження та напрямку державного кордону, узгоджене сусідніми державами - це _____ кордону:

- А) Демаркація
- Б) Делімітація
- В) Диспозиція
- Г) Денонсація

4. Президент Індії обирається на п'ятирічний строк колегією, до якої входять усі члени обох палат парламенту (Народної палати та Ради штатів) та представники штатів, обрані законодавчими органами штатів у кількості, що дорівнює загальній кількості членів парламенту. Яку назву має такий порядок обрання глави держави?

- А) Ступеневі вибори
- Б) Непрямі вибори
- В) Прямі вибори
- Г) Змішані вибори

5. Процедура затвердження вищим органом державної влади міжнародного договору та надання згоди на його обов'язковість для держави - це:

- А) Імплементация
- Б) Констатація
- В) Пролонгація
- Г) Ратифікація

6. У яких випадках нормативно-правовий акт має зворотну дію?

- А) Коли нормативно-правовий акт погіршує правове становище учасників суспільних відносин порівняно з тим, що існувало до його прийняття
- Б) Коли нормативно-правовий акт пом'якшує відповідальність особи чи скасовує її, якщо до набуття чинності цього нормативно-правового акта існувала юридична відповідальність за вчинення такого діяння
- В) Коли нормативно-правовий акт не погіршує, але й не покращує правове становище суб'єктів порівняно з тим, що існувало до прийняття цього нормативно-правового акта
- Г) Коли нормативно-правовий акт посилює юридичну відповідальність учасників суспільних відносин порівняно з тим, що існувало до його прийняття

7. Роз'яснення норм права юристами-науковцями – це _____ тлумачення:

- А) Професійне
- Б) Доктринальне
- В) Буденне
- Г) Казуальне

8. Вид правомірної поведінки, мотивом якої є побоювання перед покаранням:

- А) Конформістська
- Б) Свідомо активна
- В) Маргінальна
- Г) Звична

9. Пасивна поведінка суб'єкта, що полягає в утриманні від активних дій, заборонених юридичними нормами – це _____ норм права:

- А) Виконання
- Б) Дотримання
- В) Використання
- Г) Застосування

10. Для англосаксонської правової сім'ї характерною є наявність двох складових права, які історично склалися

- А) Загальне право та право справедливості
- Б) Загальне право та спеціальне право
- В) Загальне право та королівське право
- Г) Приватне право та публічне право

11. Який суб'єкт очолює Раду національної безпеки і оборони (РНБО) України?

- А) Голова РНБО, якого призначає Президент України самостійно
- Б) Голова РНБО, якого призначає Президент України за згодою Верховної Ради України
- В) Голова Верховної Ради України
- Г) Президент України

12. Який або які суб'єкти призначає(-ють) членів Кабінету Міністрів України (КМУ)?

- А) Усіх членів КМУ призначає Президент України
- Б) Усіх членів КМУ призначає Верховна Рада України
- В) Частина складу КМУ призначає Верховна Рада України, іншу частину – Президент України
- Г) Частина складу КМУ призначає Верховна Рада України, частину – Президент України, частину – Прем'єр-міністр України

13. Який суб'єкт пропонує Президенту України кандидатуру Прем'єр-міністра України?

- А) Голова Верховної Ради України
- Б) Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України
- В) Верховна Рада України як колегіальний орган
- Г) Погоджувальна рада депутатських фракцій (депутатських груп) Верховної Ради України

14. Який мінімальний вік для пасивного виборчого права на виборах міського голови?

- А) 18 років
- Б) 20 років
- В) 21 рік
- Г) 25 років

15. До якої з гілок державної влади відповідно до конституційних засад її поділу належить Кабінет Міністрів України?

- А) Нормативної
- Б) Виконавчої
- В) Контрольної
- Г) Колегіальної

16. Яким чином громадянин України може бути позбавлений громадянства?

- А) Жодним
- Б) Виключно в судовому порядку
- В) Виключно Президентом України
- Г) Президентом України або в судовому порядку

17. Яка виборча система передбачена чинним законодавством для виборів міського голови міста, кількість виборців у якому становить 95 тисяч виборців?

- А) Мажоритарна система відносної більшості
- Б) Мажоритарна система абсолютної більшості
- В) Змішана виборча система
- Г) Пропорційна система з відкритими списками

18. Який розділ Конституції України передбачає нормативне регулювання прокуратури?

- А) “Прокуратура”
- Б) “Прокуратура. Адвокатура”
- В) “Правосуддя”
- Г) “Судові та правоохоронні органи”

19. До якого покоління прав людини належить право на соціальне забезпечення?

- А) Першого
- Б) Другого
- В) Третього
- Г) Четвертого

20. Що НЕ належить до повноважень Конституційного Суду України?

- А) Встановлення відповідності Конституції України правових актів Кабінету Міністрів України
- Б) Надання висновку про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим законів України
- В) Здійснення офіційного тлумачення законів України
- Г) Надання висновків про конституційність питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою

21. З якого моменту виникає у фізичної особи право здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності?

- А) Народження
- Б) Досягнення 14 років
- В) Досягнення 16 років
- Г) Досягнення 18 років

22. Марина 20 серпня придбала зимові чоботи. З якої дати починається обчислення гарантійного строку на придбані Мариною зимові чоботи?

- А) 20 серпня
- Б) 15 жовтня
- В) 15 листопада
- Г) 21 серпня

23. Якщо реєстрація шлюбу у визначений день не відбулася, заява про реєстрацію шлюбу втрачає чинність після спливу _____ місяців від дня її подання.

- А) Двох
- Б) Трьох
- В) Чотирьох
- Г) Шести

24. Який строк випробування під час прийняття на роботу встановлюється 17-річному Петру?

- А) До одного місяця
- Б) До двох місяців
- В) До трьох місяців
- Г) Не встановлюється

25. Нетяжкий злочин відрізняється від тяжкого злочину тим, що:

- А) За його вчинення не передбачене основне покарання у виді позбавлення волі
- Б) Основне покарання, передбачене санкцією відповідної статті, є менш суворим
- В) Вчиняється лише особами до 18 років
- Г) Не є суспільно небезпечним

26. Що є умовою звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру?

- А) Щире розкаяння та подальша бездоганна поведінка
- Б) Відсутність власного майна
- В) Письмова згода неповнолітнього на застосування примусових заходів виховного характеру
- Г) Добровільне відшкодування шкоди потерпілому

27. За якими тарифними ставками оплачується праця неповнолітніх, допущених до відрядних робіт?

- А) За окремими тарифними ставками для неповнолітніх
- Б) За відрядними розцінками, встановленими для дорослих працівників
- В) За мінімальною погодинною ставкою
- Г) На 25% менше відрядних розцінок, встановлених для дорослих працівників

28. Яка обставина дає можливість тому з батьків, з ким проживає дитина, самостійно вирішувати питання виїзду дитини за кордон на строк понад один місяць?

- А) Наявність згоди дитини, якій виповнилося 14 років
- Б) Наявність підтвердженої заборгованості зі сплати аліментів у другого з батьків, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці
- В) Наявність дозволу органу опіки та піклування
- Г) Рішення суду про позбавлення другого з батьків батьківських прав

29. Який захід впливу може бути застосовано за вчинення адміністративного правопорушення до неповнолітнього у віці від 16 до 18 років?

- А) Попередження
- Б) Штраф
- В) Громадські роботи
- Г) Конфіскація

30. Яка обставина НЕ виключає адміністративну відповідальність?

- А) Крайня необхідність
- Б) Необхідна оборона
- В) Стан неосудності
- Г) Діяння, пов'язане з ризиком

II. Проаналізуйте міні-кейс. Оберіть одну правильну відповідь. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за завдання

1. Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Конституції України», яким передбачалося змінити статті, що містяться в розділі III «Вибори. Референдум». Закон ухвалено 310 голосами народних депутатів України, підписано Президентом України та офіційно опубліковано. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини звернувся

до Конституційного Суду України, вказуючи на порушення процедури внесення змін до Основного Закону. Чи було дотримано належну процедуру внесення змін до Конституції України?

- А) Так, оскільки закон ухвалено достатньою (для змін до цього розділу) кількістю голосів народних депутатів України, підписано Президентом та офіційно опубліковано
- Б) Ні, оскільки зміни до розділу III Конституції України повинні затверджуватися всеукраїнським референдумом після їхнього ухвалення
- В) Так, оскільки для змін до будь-якого розділу Конституції достатньо 300 голосів народних депутатів
- Г) Ні, оскільки для змін розділу III Конституції потрібно не менш як три чверті голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України

2. 14-річний Тимофій успадкував від дідуся гараж. Батько дозволив знайомому тимчасово користуватися цим гаражем для зберігання речей. Тимофій вимагає припинити таке користування. Чи є обґрунтованою вимога Тимофія?

- А) Вимога є необґрунтованою, оскільки батьки здійснюють повноваження щодо розпорядження нерухомим майном дитини, якщо такі дії виходять за межі дрібного побутового правочину
- Б) Вимога є необґрунтованою, оскільки тимчасове використання гаража для зберігання речей не впливає на його цінність і не перешкоджає подальшому використанню гаража власником
- В) Вимога є необґрунтованою, оскільки батьки зобов'язані здійснювати цивільні права від імені дитини та в її інтересах у майнових правовідносинах
- Г) Вимога є обґрунтованою, оскільки батьки не мають права самостійно визначати порядок користування майном, яке належить неповнолітній дитині
- Д) Вимога є обґрунтованою, оскільки використання гаража третьою особою суперечить волі дідуся як спадкодавця, який передав майно онукові

3. Громадянин Н. подав позов проти своєї колишньої нареченої, вимагаючи від неї повернення подарунків: квітів, шоколадних цукерок, печива, листівок, сувенірної чашки. Чи може бути задоволений позов?

- А) Так, у разі відмови від шлюбу особа, яка одержала подарунок у зв'язку з майбутнім шлюбом, зобов'язана повернути річ, яка була їй подарована, а якщо вона не збереглася - відшкодувати її вартість
- Б) Ні. Договір дарування є безоплатним і безумовним. Продукти харчування, листівки, чашка не мають особливої цінності, тому й розірвання договору дарування неможливе.
- В) Тільки тоді, коли наречена відмовилася від укладення шлюбу, громадянин Н. може вимагати повернення подарунків, зроблених своїй колишній нареченій у зв'язку з майбутнім шлюбом, а якщо вони не збереглися - вимагати відшкодувати їх вартість.
- Г) Ні. Подарунки уже знищені. Тому повернути їх неможливо, але можна вимагати відшкодувати їх вартість.

4. 17-річний Нікітенко відмовився виконати законне розпорядження поліцейського, який попросив його залишити територію, де відбувався мітинг громадської організації. Нікітенко у відповідь голосно кричав, ігнорував вимоги поліцейського та намагався пройти через огорожувальну лінію. Чи є у діях Нікітенка склад адміністративного правопорушення?

- А) Так, оскільки дії Нікітенка містять умисну відмову виконати законні вимоги поліцейського
- Б) Ні, тому що Нікітенко лише висловлював свою думку та не порушив правила громадського порядку
- В) Так, тому що Нікітенко бажав вступити у конфлікт з членами громадської організації, які проводили мирне зібрання
- Г) Ні, тому що адміністративній відповідальності за злісну непокору вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків підлягають особи, які досягли 18 років

5. Учень 10-го класу на уроці правознавства почув, що вже декілька років усі кримінальні правопорушення в Україні поділяються на дві групи. Вчитель навів приклад правопорушення, за яке передбачене покарання у виді громадських робіт. До якого виду кримінальних правопорушень належить описане діяння?

- А) Громадські роботи належать до адміністративних стягнень, тому це не кримінальне правопорушення
- Б) Кримінальний проступок
- В) Невеликий злочин
- Г) Нетяжкий злочин

III. Знайдіть відповідність у таблиці. За кожен правильно визначену пару 1 бал. Загалом 4 бали за кожен відповідність, 20 балів за завдання.

1. Форми реалізації сучасною Українською державою функцій цивільного захисту населення та території

1. Правотворча форма реалізації функції держави	А) Призначення голови Державної служби з надзвичайних ситуацій
2. Правозастосовна форма реалізації функції держави	Б) Створення Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника
3. Правоохоронна форма реалізації функції держави	В) Евакуація населення з зони надзвичайної ситуації внаслідок повені
4. Організаційна форма реалізації функції держави	Г) Накладення адміністративного штрафу на особу, яка порушила вимоги щодо виконання фітосанітарних заходів
	Д) Ухвалення Кодексу цивільного захисту України

2. Статус органів і посадових осіб публічної влади на місцевому рівні

1. Міський голова	А) Найвища посадова особа територіальної громади
2. Виконавчий комітет міської ради	Б) Представницький орган виконавчої влади
3. Районна державна адміністрація	В) Представницький орган місцевого самоврядування
4. Міська рада	Г) Місцевий орган виконавчої влади
	Д) Виконавчий орган місцевого самоврядування

3. Міжнародні акти з прав людини

1. Загальна декларація прав людини (1948)	А) Перший міжнародний договір, що встановив обов'язкові правила поведінки з військовополоненими
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (1950)	Б) Основний документ ООН, що проголосив рівність усіх людей «за народженням» як морально-політичний стандарт
3. Конвенція про права дитини (1989)	В) Спеціалізований документ, що розглядає та уточнює права окремої категорії індивідів
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966)	Г) Регіональний документ, що створив дієвий судовий механізм захисту
	Д) Спеціалізований універсальний міжнародний договір про певну категорію прав людини

4. Час відпочинку

1. Календарний день відпочинку, пов'язаний з офіційною або пам'ятною датою	А) Неділя
2. День щотижневого відпочинку, у який працівник не залучається до роботи	Б) Перерва
3. Відпочинок протягом робочого дня	В) Вихідний день
4. Звільнення від виконання своїх робочих обов'язків на певний період зі збереженням робочого місця	Г) Відпустка
	Д) Святковий день

5. Правові поняття сімейного законодавства та їхній зміст

1. Правове поняття, яке у сімейному законодавстві використовується для позначення ставлення до сімейного життя особи	А) Повага
2. Правове поняття, яким у сімейному законодавстві позначається діяльність держави щодо дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування	Б) Опіка
3. Правове поняття, яке використовується у сімейному законодавстві для позначення волевиявлення батьків щодо визначення імені дитини	В) Охорона
4. Правове поняття, яке використовується у сімейному законодавстві для позначення прояву турботи батьків щодо здоров'я дитини, її фізичного, духовного та морального розвитку	Г) Згода
	Д) Піклування

IV. Проаналізуйте ситуацію. Дайте розгорнуту відповідь на поставлені питання. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за кожну ситуацію, 20 балів за завдання

Ситуація 1. 16-річний Ігор, який працює кур'єром у службі доставки та отримує офіційну заробітну плату, вирішив придбати електросамокат. Не питаючи згоди батьків, він купив у свого повнолітнього сусіда вживаний самокат за 12 000 гривень, розрахувавшись коштами зі своєї зарплати. Дізнавшись про це, батьки Ігоря вимагали розірвати договір і повернути гроші, стверджуючи, що син неповнолітній і сума занадто велика для самостійної покупки. Через тиждень, катаючись у дворі, Ігор випадково не впорався з керуванням і подряпав припаркований автомобіль громадянина Петренка. Вартість ремонту становила 5000 гривень. Батьки відмовляються платити, заявляючи, що самокат Ігор купив без їхнього дозволу, тому й відповідати має сам.

1. Яка галузь права регулює відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правовий акт, який має бути застосовано.
2. Чи мав право Ігор самостійно укласти договір купівлі-продажу самоката за вказану суму?
3. Чи є підстави для визнання договору купівлі-продажу недійсним за вимогою батьків у цій ситуації?
4. Хто нестиме цивільно-правову відповідальність (відшкодуватиме шкоду) за пошкоджене авто Петренка?
5. Визначте види правової поведінки Ігоря з огляду на відповідність її правовим нормам.

Ситуація 2. 19-річний Онищенко вирішив припаркувати свій автомобіль біля торговельного центру, де було встановлено дорожній знак «Зупинка заборонена». Він бачив знак, але подумав, що «на кілька хвилин можна» припаркувати автомобіль і ніхто не зверне уваги. Через автомобіль Онищенка, який частково перекрив смугу руху, водій маршрутного таксі був змушений здійснити різкий маневр. У результаті маневру пасажирка маршрутки впала та зазнала легкі тілесні ушкодження. Поліцейські, які прибули на місце пригоди, встановили, що неправильно припаркований автомобіль Онищенка став причиною небезпечної ситуації. Онищенко визнав, що своїми діями створив перешкоди іншим учасникам дорожнього руху.

1. Яка галузь публічного права регулює відносини, що виникли у вказаній ситуації? Назвіть нормативно-правовий акт, який має бути застосовано.
2. Чи впливає зазнання пасажиркою маршрутного таксі легких тілесних ушкоджень на кваліфікацію дій Онищенка?
3. Чи має значення визнання Онищенком своєї вини?
4. У якому документі буде визначено міру адміністративної відповідальності Онищенка?
5. Чи є підстави для притягнення до адміністративної відповідальності водія маршрутного таксі за різкий маневр під час руху?

V. Задача. Загалом 10 балів за завдання

Визначте форму та тип держави та аргументуйте свої висновки.

Вестляндія – це держава, в якій найвищу законодавчу владу здійснює Вестунг, що формується на основі загального рівного виборчого права. Глава держави - герцог Карл - набув свій пост і титул у спадок. Він є гарантом прав і свобод підданих, є верховним головнокомандувачем. Герцог доручає формування уряду особі, яку підтримує Вестунг, призначає і приймає послів зарубіжних держав, має численні представницькі повноваження, але не втручається у щоденну діяльність уряду.

Уряд очолює Прем'єр-міністр, який формує склад кабінету міністрів за згодою і порадою Вестунгу та звітує перед останнім. Утім щотижня Прем'єр-міністр має аудієнцію у герцога і, за потребою і запитом, отримує його поради та рекомендації.

Територія держави адміністративно організована як одне ціле, однак два регіони мають право самостійно вирішувати частину питань, що стосуються місцевого життя, зокрема освіти, культури та місцевого бюджету. У цих регіонах діють власні представницькі органи та виконавчі структури, які підзвітні як місцевому населенню, так і центральній владі в межах наданих повноважень.

Громадяни Вестляндії беруть участь у процесі ухвалення рішень через регулярне обрання представників, які ухвалюють закони та контролюють роботу уряду. Законодавчі процедури відкриті, а засоби масової інформації та громадські організації активно впливають на формування суспільної думки.

Громадяни Вестляндії отримують регулярні безумовні грошові виплати від держави незалежно від віку, доходу, сімейного стану чи працевлаштування. Базова освіта є безоплатною для громадян, але не виключається й отримання освітніх послуг за плату. Всі громадяни мають медичне страхування. Вразливі групи громадян (малозабезпечені, безробітні, діти тощо) - за рахунок держави та місцевого самоврядування.

Правова система забезпечує верховенство правових норм над усіма іншими правилами та рішеннями. Кожна особа має гарантовані права та свободи, а органи влади не можуть діяти поза межами закону. Держава

підтримує принцип рівності перед законом, а суди та правозахисні органи забезпечують захист прав кожного громадянина.

Політична культура Вестляндії передбачає велику кількість політичних сил, які змагаються за представництво у законодавчому органі та формування урядової політики. Під час ухвалення рішень переважають обговорення, переговори та пошук консенсусу.

Завдання

2-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства 2025-2026 н.р.

I. Оберіть одну правильну відповідь або заповніть прогалину у тексті. За кожну правильну відповідь 1 бал. Загалом 30 балів за завдання

№	Зміст завдання	Відповідь (з посиланням)
1	<i>Вставте пропущене слово.</i> <i>10 грудня 1807 року Президент США Томас Джефферсон написав лист законодавчим зборам штату Вермонт, у якому виклав причину своєї відмови балотуватися на третій термін: “Вважаючи, що представницький уряд, підзвітний у короткі терміни, є тим, що приносить найбільше щастя людству, я вважаю своїм обов'язком не вчиняти жодних дій, які істотно порушують цей принцип, і я не хотів би бути тим, хто, нехтуючи здоровим _____, встановленим моїм видатним попередником [Джорджем Вашингтоном], подав би приклад продовження служби понад другий термін”.</i> А) звичаєм Б) прецедентом В) законом Г) рішенням	Б
2	<i>Прочитайте уривок з послання апостола Павла: “Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога” (Рим 13:1). Яка теорія походження держави/державної влади проявлена в цьому судженні?</i> А) Теологічна Б) Теократична В) Телеологічна Г) Телекінетична	А Васильків-Кравчук с. 14
3	<i>Визначення місцезнаходження та напрямку державного кордону, узгоджене сусідніми державами - це _____ кордону:</i> А) Демаркація Б) Делімітація В) Диспозиція Г) Денонсація	Б Васильків-Кравчук с.17

4	Президент Індії обирається на п'ятирічний строк колегією, до якої входять усі члени обох палат парламенту (Народної палати та Ради штатів) та представники штатів, обрані законодавчими органами штатів у кількості, що дорівнює загальній кількості членів парламенту. Яку назву має такий порядок обрання глави держави? А) Ступеневі вибори Б) Непрямі вибори В) Прямі вибори Г) Змішані вибори	Б Васильків-Кравчук с.37
5	Процедура затвердження вищим органом державної влади міжнародного договору та надання згоди на його обов'язковість для держави - це: А) Імплементация Б) Констатація В) Пролонгація Г) Ратифікація	Г Наровл с.64
6	У яких випадках нормативно-правовий акт має зворотну дію? А) Коли нормативно-правовий акт погіршує правове становище учасників суспільних відносин порівняно з тим, що існувало до його прийняття Б) Коли нормативно-правовий акт пом'якшує відповідальність особи чи скасовує її, якщо до набуття чинності цього нормативно-правового акта існувала юридична відповідальність за вчинення такого діяння В) Коли нормативно-правовий акт не погіршує, але й не покращує правове становище суб'єктів порівняно з тим, що існувало до прийняття цього нормативно-правового акта Г) Коли нормативно-правовий акт посилює юридичну відповідальність учасників суспільних відносин порівняно з тим, що існувало до його прийняття	Б Наровлянський, С.113
7	Роз'яснення норм права юристами-науковцями – це _____ тлумачення: А) Професійне Б) Доктринальне В) Буденне Г) Казуальне	Б Наровлянський, С.123.
8	Вид правомірної поведінки, мотивом якої є побоювання перед покаранням: А) Конформістська Б) Свідомо активна В) Маргінальна Г) Звична	В Наровлянський, С.138

9	<i>Пасивна поведінка суб'єкта, що полягає в утриманні від активних дій, заборонених юридичними нормами – це _____</i> <i>норм права:</i> А) Виконання Б) Дотримання В) Використання Г) Застосування	Б, Наровлянський, С. 92
10	<i>Для англосаксонської правової сім'ї характерною є наявність двох складових права, які історично склалися</i> А) Загальне право та право справедливості Б) Загальне право та спеціальне право В) Загальне право та королівське право Г) Приватне право та публічне право	А Наровлянський, С. 96
11	<i>Який суб'єкт очолює Раду національної безпеки і оборони (РНБО) України?</i> А) Голова РНБО, якого призначає Президент України самостійно Б) Голова РНБО, якого призначає Президент України за згодою Верховної Ради України В) Голова Верховної Ради України Г) Президент України	Г <i>ч. 3 ст. 107 Конституції України</i>
12	<i>Який або які суб'єкти призначає(-ють) членів Кабінету Міністрів України (КМУ)?</i> А) Усіх членів КМУ призначає Президент України Б) Усіх членів КМУ призначає Верховна Рада України В) Частину складу КМУ призначає Верховна Рада України, іншу частину – Президент України Г) Частину складу КМУ призначає Верховна Рада України, частину – Президент України, частину – Прем'єр-міністр України	Б <i>п. 12 ч. 1 ст. 85 Конституції України</i>
13	<i>Який суб'єкт пропонує Президентові України кандидатуру Прем'єр-міністра України?</i> А) Голова Верховної Ради України Б) Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України В) Верховна Рада України як колегіальний орган Г) Погоджувальна рада депутатських фракцій (депутатських груп) Верховної Ради України	Б <i>ч. 8 ст. 83, п. 9 ч. 1 ст. 106, ч. 3 ст. 107 Конституції України</i>

14	Який мінімальний вік для пасивного виборчого права на виборах міського голови? А) 18 років Б) 20 років В) 21 рік Г) 25 років	А ст. 193 Виборчого кодексу України, ст. 70 Конституції України
15	До якої з гілок державної влади відповідно до конституційних засад її поділу належить Кабінет Міністрів України? А) Нормативної Б) Виконавчої В) Контрольної Г) Колегіальної	Б ст. 113 Конституції України
16	Яким чином громадянин України може бути позбавлений громадянства? А) Жодним Б) Виключно в судовому порядку В) Виключно Президентом України Г) Президентом України або в судовому порядку	А ст. 25 Конституції України
17	Яка виборча система передбачена чинним законодавством для виборів міського голови міста, кількість виборців у якому становить 95 тисяч виборців? А) Мажоритарна система відносної більшості Б) Мажоритарна система абсолютної більшості В) Змішана виборча система Г) Пропорційна система з відкритими списками	Б ст. 192 Виборчого кодексу України
18	Який розділ Конституції України передбачає нормативне регулювання прокуратури? А) “Прокуратура” Б) “Прокуратура. Адвокатура” В) “Правосуддя” Г) “Судові та правоохоронні органи”	В розділ VIII Конституції України
19	До якого покоління прав людини належить право на соціальне забезпечення? А) Першого Б) Другого В) Третього Г) Четвертого	Б усі підручники
20	Що НЕ належить до повноважень Конституційного Суду України? А) Встановлення відповідності Конституції України правових актів Кабінету Міністрів України	В

	Б) Надання висновку про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим законів України В) Здійснення офіційного тлумачення законів України Г) Надання висновків про конституційність питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою	ст. 7 ЗУ “Про Конституційний Суд України”
21	<i>З якого моменту виникає у фізичної особи право здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності?</i> А) Народження Б) Досягнення 14 років В) Досягнення 16 років Г) Досягнення 18 років	А (ст. 31 ЦКУ)
22	<i>Марина 20 серпня придбала зимові чоботи. З якої дати починається обчислення гарантійного строку на придбані Мариною зимові чоботи?</i> А) 20 серпня Б) 15 жовтня В) 15 листопада Г) 21 серпня	В (ст. 7 ЗУ «Про захист прав споживачів», Додаток 1 до Постанови КМУ «Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів»)
23	<i>Якщо реєстрація шлюбу у визначений день не відбулася, заява про реєстрацію шлюбу втрачає чинність після спливу _____ місяців від дня її подання.</i> А) Двох Б) Трьох В) Чотирьох Г) Шести	Б (ст. 28 СКУ)
24	<i>Який строк випробування під час прийняття на роботу встановлюється 17-річному Петру?</i> А) До одного місяця Б) До двох місяців В) До трьох місяців Г) Не встановлюється	Г (ст. 26 КЗпП)
25	<i>Нетяжкий злочин відрізняється від тяжкого злочину тим, що:</i> А) За його вчинення не передбачене основне покарання у виді позбавлення волі Б) Основне покарання, передбачене санкцією відповідної статті, є менш суворим В) Вчиняється лише особами до 18 років Г) Не є суспільно небезпечним	Б (ст. 12 ККУ)
26	<i>Що є умовою звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру?</i> А) Щире розкаяння та подальша бездоганна поведінка	А (ст. 105 ККУ)

	Б) Відсутність власного майна В) Письмова згода неповнолітнього на застосування примусових заходів виховного характеру Г) Добровільне відшкодування шкоди потерпілому	
27	<i>За якими тарифними ставками оплачується праця неповнолітніх, допущених до відрядних робіт?</i> А) За окремими тарифними ставками для неповнолітніх Б) За відрядними розцінками, встановленими для дорослих працівників В) За мінімальною погодинною ставкою Г) На 25% менше відрядних розцінок, встановлених для дорослих працівників	Б (ст. 194 КЗпП; Святокум О.Є., Святокум І.О. Основи правознавства.2017. С. 140)
28	<i>Яка обставина дає можливість тому з батьків, з ким проживає дитина, самостійно вирішувати питання виїзду дитини за кордон на строк понад один місяць?</i> А) Наявність згоди дитини, якій виповнилося 14 років Б) Наявність підтвердженої заборгованості зі сплати аліментів у другого з батьків, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці В) Наявність дозволу органу опіки та піклування Г) Рішення суду про позбавлення другого з батьків батьківських прав	Б (ст. 157 СКУ)
29	<i>Який захід впливу може бути застосовано за вчинення адміністративного правопорушення до неповнолітнього у віці від 16 до 18 років?</i> А) Попередження Б) Штраф В) Громадські роботи Г) Конфіскація	А (ст. 24-1 КУпАП)
30	<i>Яка обставина НЕ виключає адміністративну відповідальність?</i> А) Крайня необхідність Б) Необхідна оборона В) Стан неосудності Г) Діяння, пов'язане з ризиком	Г (ст. 17 КУпАП)

II. Проаналізуйте міні-кейс. Оберіть одну правильну відповідь. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за завдання

№	Зміст завдання	Відповідь (з посиланням)
1	<i>Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Конституції України», яким передбачалося змінити статті, що містяться в розділі III «Вибори. Референдум». Закон ухвалено 310 голосами народних депутатів України, підписано Президентом України та офіційно опубліковано. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини звернувся до Конституційного Суду України, вказуючи на порушення процедури внесення змін до Основного Закону. Чи було дотримано належну процедуру внесення змін до Конституції України?</i> А) Так, оскільки закон ухвалено достатньою (для змін до цього розділу) кількістю голосів народних депутатів України, підписано Президентом та офіційно опубліковано Б) Ні, оскільки зміни до розділу III Конституції України повинні затверджуватися всеукраїнським референдумом після їхнього ухвалення В) Так, оскільки для змін до будь-якого розділу Конституції достатньо 300 голосів народних депутатів Г) Ні, оскільки для змін розділу III Конституції потрібно не менш як три чверті голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України	Б <i>ст. 156 Конституції України</i>
2	<i>14-річний Тимофій успадкував від дідуся гараж. Батько дозволив знайомому тимчасово користуватися цим гаражем для зберігання речей. Тимофій вимагає припинити таке користування. Чи є обґрунтованою вимога Тимофія?</i> А) Вимога є необґрунтованою, оскільки батьки здійснюють повноваження щодо розпорядження нерухомим майном дитини, якщо такі дії виходять за межі дрібного побутового правочину Б) Вимога є необґрунтованою, оскільки тимчасове використання гаража для зберігання речей не впливає на його цінність і не перешкоджає подальшому використанню гаража власником В) Вимога є необґрунтованою, оскільки батьки зобов'язані здійснювати цивільні права від імені дитини та в її інтересах у майнових правовідносинах Г) Вимога є обґрунтованою, оскільки батьки не мають права самостійно визначати порядок користування майном, яке належить неповнолітній дитині Д) Вимога є обґрунтованою, оскільки використання гаража третьою особою суперечить волі дідуся як спадкодавця, який передав майно онукові	Г. <i>ст. 32 ЦК України</i> <i>Андрусишин на ін. 9 клас, С. 49, 113</i> <i>Філіпенко, 9 кл. С. 109</i> <i>Наровлянський 9 кл. С. 111 та ін.</i>

3	<i>Громадянин Н. подав позов проти своєї колишньої нареченої, вимагаючи від неї повернення подарунків: квітів, шоколадних цукерок, печива, листівок, сувенірної чашки. Чи може бути задоволений позов?</i> А) Так, у разі відмови від шлюбу особа, яка одержала подарунок у зв'язку з майбутнім шлюбом, зобов'язана повернути річ, яка була їй подарована, а якщо вона не збереглася - відшкодувати її вартість Б) Ні. Договір дарування є безоплатним і безумовним. Продукти харчування, листівки, чашка не мають особливої цінності, тому й розірвання договору дарування неможливе. В) Тільки тоді, коли наречена відмовилася від укладення шлюбу, громадянин Н. може вимагати повернення подарунків, зроблених своїй колишній нареченій у зв'язку з майбутнім шлюбом, а якщо вони не збереглися - вимагати відшкодувати їх вартість. Г) Ні. Подарунки уже знищені. Тому повернути їх неможливо, але можна вимагати відшкодувати їх вартість.	Б Ст.717, 727 ЦКУ
4	<i>17-річний Нікітенко відмовився виконати законне розпорядження поліцейського, який попросив його залишити територію, де відбувався мітинг громадської організації. Нікітенко у відповідь голосно кричав, ігнорував вимоги поліцейського та намагався пройти через огорожувальну лінію. Чи є у діях Нікітенка склад адміністративного правопорушення?</i> А) Так, оскільки дії Нікітенка містять умисну відмову виконати законні вимоги поліцейського Б) Ні, тому що Нікітенко лише висловлював свою думку та не порушив правила громадського порядку В) Так, тому що Нікітенко бажав вступити у конфлікт з членами громадської організації, які проводили мирне зібрання Г) Ні, тому що адміністративній відповідальності за злісну непокору вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків підлягають особи, які досягли 18 років	А (ст.ст. 12, 13, 185 КУпАП)
5	<i>Учень 10-го класу на уроці правознавства почув, що вже декілька років усі кримінальні правопорушення в Україні поділяються на дві групи. Вчитель навів приклад правопорушення, за яке передбачене покарання у виді громадських робіт. До якого виду кримінальних правопорушень належить описане діяння?</i> А) Громадські роботи належать до адміністративних стягнень, тому це не кримінальне правопорушення Б) Кримінальний проступок В) Невеликий злочин Г) Нетяжкий злочин	Б) ст.12 КК

III. Знайдіть відповідність у таблиці. За кожну правильно визначену пару 1 бал. Загалом 4 бали за кожну відповідність, 20 балів за завдання.

1. *Форми реалізації сучасною Українською державою функції цивільного захисту населення та території*

1. Правотворча форма реалізації функції держави	А) Призначення голови Державної служби з надзвичайних ситуацій	Васильків-Кравчук, с. 21 КУПАП, ст.105 1Д, 2В, 3Г, 4А
2. Правозастосовна форма реалізації функції держави	Б) Створення Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника	
3. Правоохоронна форма реалізації функції держави	В) Евакуація населення з зони надзвичайної ситуації внаслідок повені	
4. Організаційна форма реалізації функції держави	Г) Накладення адміністративного штрафу на особу, яка порушила вимоги щодо виконання фітосанітарних заходів	
	Д) Ухвалення Кодексу цивільного захисту України	

2. *Статус органів і посадових осіб публічної влади на місцевому рівні*

1. Міський голова	А) Найвища посадова особа територіальної громади	1А 2Д 3Г 4В ст. 118 Конституції України, ст. 10, ч. 1 ст. 11, ч. 1 ст. 12 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»
2. Виконавчий комітет міської ради	Б) Представницький орган виконавчої влади	
3. Районна державна адміністрація	В) Представницький орган місцевого самоврядування	
4. Міська рада	Г) Місцевий орган виконавчої влади	
	Д) Виконавчий орган місцевого самоврядування	

3. *Міжнародні акти з прав людини*

1. Загальна декларація прав людини (1948)	А) Перший міжнародний договір, що встановив обов'язкові правила поведінки з військовополоненими	1Б 2Г 3В 4Д
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (1950)	Б) Основний документ ООН, що проголосив рівність усіх людей «за народженням» як морально-політичний стандарт	

3. Конвенція про права дитини (1989)	В) Спеціалізований документ, що розглядає та уточнює права окремої категорії індивідів	
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966)	Г) Регіональний документ, що створив дієвий судовий механізм захисту	
	Д) Спеціалізований універсальний міжнародний договір про певну категорію прав людини	

4. Час відпочинку”

1. Календарний день відпочинку, пов'язаний з офіційною або пам'ятною датою	А) Неділя	1Д 2В 3Б 4Г
2. День щотижневого відпочинку, у який працівник не залучається до роботи	Б) Перерва	ст. 75, 193 КЗпП України, Андруси шин на ін. 9 клас, С. 151 Філіпенк о, 9 кл. С. 151 Наровля нський 9 кл. С. 149 та ін.
3. Відпочинок протягом робочого дня	В) Вихідний день	
4. Звільнення від виконання своїх робочих обов'язків на певний період зі збереженням робочого місця	Г) Відпустка	
	Д) Святковий день	

5. Правові поняття сімейного законодавства та їхній зміст

1. Правове поняття, яке у сімейному законодавстві використовується для позначення ставлення до сімейного життя особи	А) Повага	1А 2В 3Г 4Д
--	-----------	----------------------

2. Правове поняття, яким у сімейному законодавстві позначається діяльність держави щодо дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування	Б) Опіка	ст. 4, 146, 150 СК України, Андрусишин на ін. 9 клас, С. 140, 145 Наровлянський 9 кл. С. 128 та ін.
3. Правове поняття, яке використовується у сімейному законодавстві для позначення волевиявлення батьків щодо визначення імені дитини	В) Охорона	
4. Правове поняття, яке використовується у сімейному законодавстві для позначення прояву турботи батьків щодо здоров'я дитини, її фізичного, духовного та морального розвитку	Г) Згода	
	Д) Піклування	

4. Проаналізуйте ситуацію. Дайте розгорнуту відповідь на поставлені питання. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за кожну ситуацію, 20 балів за завдання

Рекомендації для перевірки

На кожне питання можливі варіанти оцінювання:

0 – повністю неправильна відповідь

1 – частково правильна відповідь

2- повністю правильна відповідь

При перевірці варто орієнтуватися не на дослівний виклад (окрім точних назв нормативних джерел), а на логіку і аргументи. Правильна відповідь без аргументів оцінюється в 1 бал

Ситуація 1

зміст фабули	Питання	Відповіді з посиланням
16-річний Ігор, який працює кур'єром у службі доставки та отримує офіційну заробітну плату, вирішив придбати електросамокат. Не спитавши згоди батьків, він купив у свого повнолітнього сусіда вживаний самокат за 12 000 гривень, розрахувавшись коштами зі своєї зарплати. Дізнавшись про це, батьки Ігоря вимагали розірвати договір і повернути гроші, стверджуючи, що син неповнолітній і сума занадто велика для самостійної покупки. Через тиждень, катаючись у дворі, Ігор випадково не впорався з керуванням і подряпав припаркований автомобіль громадянина Петренка. Вартість ремонту становила 5000 гривень. Батьки відмовляються платити, заявляючи, що самокат Ігор купив без їхнього дозволу, тому й відповідати має сам.	1. Яка галузь права регулює відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правовий акт, який має бути застосовано.	1. Цивільне право. Цивільний кодекс України.
	2. Чи мав право Ігор самостійно укласти договір купівлі-продажу самоката за вказану суму?	2. Так, мав право. Особи віком від 14 до 18 років мають право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами. Згода батьків на витрачання заробітку не вимагається. <i>Джерело: ЦК України (ст. 32, ч. 1, п. 1); Підручник 9 клас (тема «Права неповнолітніх»).</i>
	3. Чи є підстави для визнання договору купівлі-продажу недійсним за вимогою батьків у цій ситуації?	3. Ні, правових підстав немає. Оскільки Ігор розпорядився саме своїм заробітком, він діяв у межах своєї дієздатності. Батьки не можуть вимагати розірвання договору лише на підставі

		відсутності їхньої згоди, якщо неповнолітній розпоряджався власним заробітком. <i>Джерело:</i> ЦК України (ст. 32); Підручник 9 клас.
	4. Хто нестиме цивільно-правову відповідальність (відшкодуватиме шкоду) за пошкоджене авто Петренка?	4. Ігор самостійно. Неповнолітня особа (14–18 років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах. Оскільки Ігор має заробіток, він відшкодовує збитки зі своїх коштів У разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. <i>Джерело:</i> ЦК України (ст. 1179, ч. 1); батьками ч. 2 ст. 1179). Підручник 9 клас (тема «Відповідальність неповнолітніх»).
	5. Визначте види правової поведінки Ігоря з огляду на відповідність її правовим нормам.	5. Купівля самоката — правомірна поведінка. Це соціально корисна дія, що не суперечить нормам права (реалізація права розпоряджатися заробітком). Пошкодження авто — неправомірна поведінка

		(правопорушення). Це суспільно шкідливе діяння, що суперечить нормам права і тягне юридичну відповідальність. <i>Джерело:</i> Наданий текст підручника (Наровлянський/Кравчук, тема «Правова поведінка»: «З огляду на відповідність правовим нормам... поведінка може бути правомірною і неправомірною»). НПА ЦК України, ст. 1166 (загальні підстави відповідальності за завдану шкоду).
--	--	---

Ситуація 2

зміст фабули	Питання	Відповіді з посиланням
19-річний Онищенко вирішив припаркувати свій автомобіль біля торговельного центру, де було встановлено дорожній знак «Зупинка заборонена». Він бачив знак, але подумав, що «на кілька хвилин можна» припаркувати автомобіль і ніхто не зверне уваги. Через автомобіль Онищенко, який частково перекрив смугу руху, водій маршрутного таксі був змушений здійснити різкий	1. Яка галузь публічного права регулює відносини, що виникли у вказаній ситуації? Назвіть нормативно-правовий акт, який має бути застосовано.	1. Адміністративне право. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
	2. Чи впливає зазнання пасажиркою маршрутного таксі легких тілесних ушкоджень на кваліфікацію дій Онищенко?	2. У контексті адміністративної відповідальності легкі тілесні ушкодження не змінюють кваліфікацію дій Онищенко. ч. 3 ст. 122 КУпАП
	3. Чи має значення визнання Онищенкою своєї вини?	3. Має значення, оскільки щире розкаяння винного є

маневр. У результаті маневру пасажирка маршрутки впала та зазнала легкі тілесні ушкодження. Поліцейські, які прибули на місце пригоди, встановили, що неправильно припаркований автомобіль Онищенко став причиною небезпечної ситуації. Онищенко визнав, що своїми діями створив перешкоди іншим учасникам дорожнього руху.		обставиною, що пом'якшує адміністративну відповідальність. ст.34 КУпАП
	4. У якому документі буде визначено міру адміністративної відповідальності Онищенко?	4. У постанові про накладення адміністративного стягнення.
	5. Чи є підстави для притягнення до адміністративної відповідальності водія маршрутного таксі за різкий маневр під час руху?	5. Водій маршрутного таксі не підлягає адміністративній відповідальності, оскільки різкий маневр був вимушеною реакцією на перешкоду, що була створена Онищенко, у його діях відсутня вина.

5. Задача. Загалом 10 балів за завдання

При перевірці варто орієнтуватися не на дослівний виклад (окрім точних назв нормативних джерел), а на логіку, і розуміння. Послідовність викладу може бути іншою, аніж запропоновано предметно-методичною комісією.

При оцінюванні варто також звертати увагу не тільки на правильність форми чи типу держави, а й на аргументацію

Визначте форму та тип держави та аргументуйте свої висновки.

Зміст задачі	Відповідь
Вестляндія – це держава, в якій найвищу законодавчу владу здійснює Вестунг, що формується на основі загального рівного виборчого права. Глава держави - герцог Карл - набув свій пост і титул у спадок. Він є гарантом прав і свобод підданих, є верховним головнокомандувачем. Герцог доручає формування уряду особі, яку підтримує Вестунг, призначає і приймає послів зарубіжних держав, має численні представницькі повноваження, але не втручається у щоденну діяльність уряду. Уряд очолює Прем'єр-міністр, який формує склад кабінету міністрів за згодою і порадою Вестунгу та звітує перед останнім. Утім щотижня Прем'єр-міністр має аудієнцію у герцога і, за потребою і запитом, отримує його поради та рекомендації. Територія держави адміністративно організована як одне ціле, однак два регіони мають право самостійно вирішувати частину питань, що стосуються місцевого життя, зокрема освіти, культури та місцевого бюджету. У цих регіонах діють власні представницькі органи та виконавчі структури, які підзвітні як місцевому населенню, так і центральній владі в межах наданих повноважень. Громадяни Вестляндії беруть участь у процесі ухвалення рішень через регулярне обрання представників, які ухвалюють закони та контролюють роботу уряду. Законодавчі процедури відкриті, а засоби масової інформації та громадські організації активно впливають на формування суспільної думки. Громадяни Вестляндії отримують регулярні безумовні грошові виплати від держави незалежно від віку, доходу, сімейного стану чи працевлаштування. Базова освіта є безоплатною для громадян, але не виключається й отримання освітніх послуг за плату. Всі громадяни мають медичне страхування. Вразливі групи громадян (малозабезпечені, безробітні, діти тощо) - за рахунок держави та місцевого самоврядування. Правова система забезпечує верховенство правових норм над усіма іншими правилами та рішеннями. Кожна особа має гарантовані права та свободи, а органи влади не можуть діяти поза межами закону. Держава підтримує принцип рівності перед законом, а суди та правозахисні органи забезпечують захист прав кожного громадянина. Політична культура Вестляндії передбачає велику кількість політичних сил, які змагаються за представництво у законодавчому органі та формування урядової політики. Під час ухвалення рішень переважають обговорення, переговори та пошук консенсусу.	1. Парламентська монархія. Глава держави набуває пост і титул у спадок, має представницькі повноваження, але не має виконавчої влади. Уряд формується за активною участю парламенту і підзвітний парламенту. 2. (Складна) унітарна держава. Два регіони є автономіями. 3. Демократичний режим. Багатопартійність. Загальні регулярні вибори. Політичні свободи. Право на участь у вирішенні загальносуспільних справ. 4. Правова держава. Верховенство права. Зв'язаність державної влади правом. 5. Соціальна держава. Наявність безумовного базового доходу, безоплатної освіти та медичної допомоги.

Ситуація 1

зміст фабули	Питання	Відповіді з посиланням
16-річний Ігор, який працює кур'єром у службі доставки та отримує офіційну заробітну плату, вирішив придбати електросамокат. Не спитавши згоди батьків, він купив у свого повнолітнього сусіда вживаний самокат за 12 000 гривень, розрахувавшись коштами зі своєї зарплати. Дізнавшись про це, батьки Ігоря вимагали розірвати договір і повернути гроші, стверджуючи, що син неповнолітній і сума занадто велика для самостійної покупки. Через тиждень, катаючись у дворі, Ігор випадково не впорався з керуванням і подряпав припаркований автомобіль громадянина Петренка. Вартість ремонту становила 5000 гривень. Батьки відмовляються платити, заявляючи, що самокат Ігор купив без їхнього дозволу, тому й відповідати має сам.	1. Яка галузь права регулює відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правовий акт, який має бути застосовано.	1. Цивільне право. Цивільний кодекс України.
	2. Чи мав право Ігор самостійно укласти договір купівлі-продажу самоката за вказану суму?	2. Особи віком від 14 до 18 років мають право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами (п.1 ч.1 ст.32). Згода батьків на витрачання заробітку не вимагається. При перевірці також варто звернути увагу, що в умові задачі сказано, що "...вирішив придбати ЕЛЕКТРОСАМОКАТ...", а в подальшому "купив ... САМОКАТ". В самому запитанні також сказано про укладання договору купівлі-продажу "САМОКАТУ". Якщо учень вважає, що мова йде про купівлю ЕЛЕКТРОСАМОКАТА та, виявляючи глибші знання, вказує на те, що електросамокат є транспортним засобом (в розумінні положень ст. 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 №2344-III в редакції Закону України від 24.02.2023 №2956-IX «Про деякі питання використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електрозарядної

		інфраструктури та електричних транспортних засобів» (діє з 23.03.2023 р.)) і застосовує в цьому контексті положення ч. 2 ст 32 ЦК (На вчинення неповнолітньою особою правочину щодо транспортних засобів або нерухомого майна повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника і дозвіл органу опіки та піклування.), тоді це також слід враховувати при оцінюванні відповіді <i>Джерело:</i> ЦК України (ст. 32); Підручник 9 клас (тема «Права неповнолітніх»).
	3. Чи є підстави для визнання договору купівлі-продажу недійсним за вимогою батьків у цій ситуації?	3. Якщо учень не здійснює прив'язки до транспортного засобу (див. питання 2), то правових підстав немає. Оскільки Ігор розпорядився саме своїм заробітком, він діяв у межах своєї дієздатності. Батьки не можуть вимагати розірвання договору лише на підставі відсутності їхньої згоди, якщо неповнолітній розпоряджався власним заробітком. Однак, якщо при відповіді на питання 2 учень чітко аргументує, що електросамокат є транспортним засобом, тоді повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника і дозвіл органу опіки та піклування. <i>Джерело:</i> ЦК України (ст. 32)
	4. Хто нестиме цивільно-	4. Ігор самостійно.

	правову відповідальність (відшкодуватиме шкоду) за пошкоджене авто Петренка?	Неповнолітня особа (14–18 років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах. Оскільки Ігор має заробіток, він відшкодовує збитки зі своїх коштів У разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. <i>Джерело:</i> ЦК України (ст. 1179, ч. 1); батьками ч.2 ст.1179). Підручник 9 клас (тема «Відповідальність неповнолітніх»).
	5. Визначте види правової поведінки Ігоря з огляду на відповідність її правовим нормам.	5. Купівля САМОКАТА — правомірна поведінка. Це соціально корисна дія, що не суперечить нормам права (реалізація права розпоряджатися заробітком). Пошкодження авто — неправомірна поведінка (правопорушення). Це суспільно шкідливе діяння, що суперечить нормам права і тягне юридичну відповідальність. Учень може наводити й інші приклади правомірності /неправомірності (наприклад, щодо працевлаштування чи уточняти нюанси щодо покупки

		ЕЛЕКТРОСАМОКАТА). <i>Джерело:</i> Наданий текст підручника (Наровлянський/Кравчук, тема «Правова поведінка»: «З огляду на відповідність правовим нормам... поведінка може бути правомірною і правомірною і неправомірною»). НПА ЦК України, ст. 1166 (загальні підстави відповідальності за завдану шкоду).
--	--	--